

**DOWÓD Z OPINII BIEGŁEGO
Z ZAKRESU EKONOMII
W SPRAWACH CYWILNYCH
I GOSPODARCZYCH**

REDAKCJA NAUKOWA

**Aneta Łazarska
Zbigniew Miczek**

AUTORZY

Wioletta Baran

Piotr Bednarczyk

Tomasz Braun

Joanna Działo

Włodzimierz Dzierżanowski

Ewelina Gee-Milan

Maciej Geromin

Agnieszka Góra-Błaszczkowska

Bartosz Groele

Witold Jarząb

Maciej Kruszyński

Mariusz Lipski

Aneta Łazarska

Elżbieta Mączyńska

Zbigniew Miczek

Artur Nowacki

Dawid Paleczny

Monika Strus-Wołos

Zuzanna Świerc

Paweł Zdanikowski

DOWÓD Z OPINII BIEGŁEGO Z ZAKRESU EKONOMII W SPRAWACH CYWILNYCH I GOSPODARCZYCH

REDAKCJA NAUKOWA

Aneta Łazarska
Zbigniew Miczek

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 października 2023 r.

Recenzent

Prof. dr hab. Łukasz Błaszczak

Wydawca

Małgorzata Stańczak

Redaktor prowadzący

Joanna Cybulska

Opracowanie redakcyjne

JustLuk

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegając przystępujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2024

ISBN 978-83-8358-060-9

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. +48 728 313 462

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	13
Wprowadzenie	15
Elżbieta Mączyńska	
Ekonomiczna analiza prawa w kontekście przesilenia	
cywilizacyjnego. Zaniedbania i wyzwania	17
1. Wprowadzenie	17
2. Turbulentna społeczno-gospodarcza rzeczywistość	18
3. Ekonomiczna analiza prawa w koncepcji K. Basu	23
4. Ekonomiczna analiza prawa w Polsce	29
5. Ekonomiczna analiza prawa a opinie biegłych i doradztwo ekonomiczne	30
6. Ekonomiczna analiza prawa – rozwiązania i postulaty instytucjonalne	36
7. Podsumowanie	38
Paweł Zdanikowski	
Ustrojowo-organizacyjne aspekty „kompetencji	
ekonomicznych” sędziów orzekających w wydziałach	
gospodarczych	44
1. Wstęp	44
2. Aksjologia regulacji kompetencji ekonomicznych sędziego	46
3. Profesjonalizacja orzekania w sprawach gospodarczych: stan obecny, ewolucja regulacji oraz aspekt komparatystyczny	48
4. Podsumowanie	54

Joanna Działo

Opinia biegłego w kontekście szoków gospodarczych i ich wpływu na działalność przedsiębiorstw	57
1. Wstęp	57
2. Podmioty gospodarcze i ich otoczenie	59
3. Wpływ szoków gospodarczych na funkcjonowanie przedsiębiorstw	62
4. Szoki gospodarcze a działalność przedsiębiorstw – przykłady empiryczne	64
5. Systemy wczesnego ostrzegania w identyfikacji ryzyka upadłości przedsiębiorstw	70
6. Wnioski	71

Aneta Łazarska

Potrzeba skorzystania z dowodu z opinii biegłego do spraw ekonomii w postępowaniu cywilnym	76
1. Wstęp	76
2. Status ustrojowo-procesowy biegłego sądowego	78
3. Funkcje biegłego sądowego	80
4. Przesłanki dopuszczenia dowodu z opinii biegłego do spraw ekonomii	82
5. Przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego – obowiązek czy możliwość?	85
6. Zakres opinii biegłego i rola sądu w prawidłowym kierowaniu postępowaniem dowodowym	88
7. Procedura rzetelnego przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego	91
8. Własna wiedza sędziego	92
9. Podsumowanie	97

Wioletta Baran, Zuzanna Świerc

Dziedziny nauk ekonomicznych a specjalność biegłego	102
1. Wprowadzenie	102
2. Ustanawianie i specjalności biegłych sądowych	103
3. Wykształcenie ekonomiczne a specjalności biegłych sądowych	109

4. Certyfikacja zawodowa a specjalności biegłych sądowych	116
5. Podsumowanie	126

Zbigniew Miczek

Przygotowanie postanowienia o dopuszczeniu dowodu

z opinii biegłego z ekonomii i finansów	129
1. Wstęp	129
2. Cel opinii	130
3. Umowa (statut)	132
4. Sprawozdania finansowe	132
5. Sporządzenie i zatwierdzenie sprawozdania finansowego	134
6. Podmioty prowadzące podatkowe księgi przychodów i rozchodów	143
7. Inne dokumenty	146
8. Wybór biegłego i koszty opinii	149
9. Weryfikacja materiału źródłowego	152
10. Wnioski końcowe	154

Artur Nowacki

Metody wyceny w Kodeksie spółek handlowych

1. Uwagi wprowadzające	157
2. Wycena według wartości rynkowej	159
3. Wycena według cen notowanych na rynku regulowanym	162
4. Wycena według wartości zbywczej	163
5. Wycena według wartości godziwej	165
6. Wycena według wartości bilansowej	167
7. Wycena bez wyraźnego określenia przez ustawodawcę jej metody	172
8. Podsumowanie	173

Maciej Kruszyński

Powołanie biegłego – postanowienie, zarządzenie

czy odezwa	176
-------------------------	------------

Agnieszka Góra-Błaszczkowska**Dowód z opinii na podstawie art. 278¹ k.p.c. a cel opinii**

i dobór metody	184
1. Uwagi wstępne	184
2. Aktualny stan prawny	186
3. Problemy badawcze na tle art. 278 ¹ k.p.c.	187
4. Podsumowanie	201

Mariusz Lipski**Metody analizy finansowej i weryfikacja jej wyników: prawo czy metodologia nauk?**

.....	206
1. Wstęp	206
2. Analiza finansowa – definicja i charakterystyka	207
3. Płynność finansowa przedsiębiorstwa jako przykład obszaru o dużym znaczeniu i potrzebie głębszego spojrzenia	213
4. Ocena sytuacji finansowej – kompleksowe podejście	216
5. Podsumowanie	219

Monika Strus-Wołos**Kwestionowanie opinii biegłego w postępowaniu kasacyjnym przed Sądem Najwyższym**

.....	223
1. Wstęp	223
2. Wiadomości specjalne. Znaczenie prawidłowego sformułowania postanowienia dowodowego	226
3. Specyfika dowodu z opinii biegłego i jego oceny	229
4. Zarzuty naruszenia przepisów prawa procesowego	232
4.1. Uwagi ogólne	232
4.2. Błędy uzasadnienia orzeczenia – zarzut naruszenia art. 327 ¹ § 1 k.p.c.	233
4.3. Zarzut naruszenia art. 278 § 1 k.p.c.	235
4.4. Zarzut naruszenia art. 278 ¹ k.p.c.	237
4.5. Zarzut naruszenia art. 286 k.p.c.	238
5. Zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego	239
5.1. Postaci naruszenia prawa materialnego	239
5.2. Błąd subsumcji	241
5.3. Naruszenie art. 6 k.c.	242

5.4. Zarzut naruszenia art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka	243
6. Podsumowanie	244

Tomasz Braun

Dowód z opinii biegłego na okoliczność przestrzegania zasad ładu korporacyjnego w spółkach globalnych	247
1. Specyfika ładu korporacyjnego w spółkach międzynarodowych	247
1.1. Wprowadzenie	247
1.2. Specyfika działalności korporacji międzynarodowych	248
1.3. Globalna wymiana informacji w ramach korporacji	250
1.4. Znaczenie norm <i>compliance</i> dla zapewnienia zgodności z prawem	251
2. Możliwy zakres opinii biegłego	252
2.1. Ekstraterytorialne oddziaływanie przepisów i regulacji nadzorczych	252
2.2. Elementy modelowej procedury tworzenia norm <i>compliance</i>	253
2.3. Uchybienia w stosunku do klientów i rynku (<i>misconduct</i>)	254
3. Obowiązek przestrzegania ładu korporacyjnego niewynikający z unormowań krajowych	255
3.1. Międzynarodowe zasady ładu korporacyjnego	255
3.2. Transgraniczne oddziaływanie zasad ładu korporacyjnego	256
3.3. Wpływ globalizacji porządków prawnych na działalność korporacji międzynarodowych	258
3.4. Charakter postępowań regulacyjnych w przypadku jurysdykcji obcych	258
4. Nieprzestrzeganie unormowań wewnętrznych jako okoliczność obciążająca członków organów władz spółki	260
4.1. Rodzaje i źródła pochodzenia unormowań wewnętrznych	260

4.2. Formy kontroli i audytu w korporacjach międzynarodowych	260
4.3. Trzy linie obrony	261
4.4. Brak zgodności jako okoliczność obciążająca	262

Bartosz Groele, Witold Jarzab

Dowód z opinii biegłego w postępowaniu upadłościowym i restrukturyzacyjnym	267
1. Wstęp	267
2. Biegły sądowy w postępowaniu upadłościowym	268
3. Biegły sądowy w postępowaniach restrukturyzacyjnych	273
4. Podsumowanie	275

Maciej Geromin

Udział biegłego w sporządzeniu testu prywatnego wierzyciela albo inwestora w zakresie pomocy publicznej w postępowaniach restrukturyzacyjnych	278
1. Wprowadzenie	278
2. Test prywatnego wierzyciela i test prywatnego inwestora	280
3. Analiza i wnioski	282
4. Konkluzje	289

Dawid Paleczny

Biegły w postępowaniu egzekucyjnym	294
1. Wstęp	294
2. Podstawy powołania biegłego	294
3. Przebieg pracy biegłego od zlecenia do rozliczenia pracy	300
4. Podsumowanie	305

Włodzimierz Dzierżanowski

Przepisy szczególne Prawa zamówień publicznych i ich wpływ na opinie biegłych z zakresu ekonomii	308
1. Biegły – kto to taki?	308
2. Biegli w postępowaniu o udzielenie zamówienia a biegli w procesie	311
3. Biegli przed Krajową Izbą Odwoławczą i sądem zamówień publicznych	312

4. Szczególne przepisy Prawa zamówień publicznych	315
4.1. Wyjaśnianie ceny rażąco niskiej (art. 224 p.z.p.)	315
4.2. Zdolność ekonomiczna wykonawcy (art. 112 ust. 2 pkt 3 p.z.p.)	316
4.3. Ocena zaistnienia przesłanki <i>in house</i>	319
4.4. Waloryzacja wynagrodzenia	324

Piotr Bednarczyk

Dowód z opinii biegłego w tzw. sprawach frankowych	330
1. Wprowadzenie	330
2. Wnioski dowodowe stron	331
3. Przykłady orzeczeń odwołujących się do opinii biegłego	335
4. Znaczenie dowodu z opinii biegłego w obecnym stanie orzecznictwa	337

Ewelina Gee-Milan

Sprawozdanie z Konferencji „Dowód z opinii biegłego z zakresu nauk ekonomicznych w sprawach cywilnych i gospodarczych”, 18.05.2023 r. Warszawa, Uczelnia Łazarskiego	340
---	-----

WPROWADZENIE

Współczesny proces cywilny ma na celu dążenie do wydania sprawiedliwego orzeczenia. Procedura nie jest bowiem celem samym w sobie. Idea dążenia do sprawiedliwego rozstrzygnięcia przenika cały proces cywilny, ma swoje źródło w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Zgodnie jednak z zasadą kontradycyjności to strony i uczestnicy postępowania obowiązani są dokonywać czynności procesowych zgodnie z dobrymi obyczajami, dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody.

Rzetelne postępowanie dowodowe jest fundamentem procesu cywilnego, albowiem gwarantuje wydanie orzeczenia opartego na prawidłowych ustaleniach faktycznych oraz z poszanowaniem reguł dowodowych, które są istotne dla samej rzetelności postępowania. Wszystko to prowadzi sąd do sprawiedliwego orzeczenia jako rezultatu (wyniku) postępowania. Niejednokrotnie dokonanie ustaleń, jak też ocena materiału dowodowego wymagają wiadomości specjalnych. Wówczas ogromną rolę odgrywa niezależny biegły, który swoją wiedzą ekspercką powinien dawać rękojmię wydania przez sąd trafnego, a tym samym sprawiedliwego orzeczenia. Pozycja, zadania i rola czynią z biegłego sądowego najważniejszy organ wspierający sąd w jego nadrzędnym obowiązku, jakim jest dążenie do wydania sprawiedliwego orzeczenia.

Skorzystanie z wiadomości specjalnych staje się już dziś normą w skomplikowanych procesach gospodarczych. W wielu obszarach prawa z uwagi już na samą ich specyfikę nie można się obejść bez biegłego. Jest to szczególnie istotne w XXI w., gdy obrót gospodarczy staje się wysoce specjalistyczny. Spory sądowe pomiędzy przed-

siębiorcami są bardzo zawiłe i dotyczą relacji, których badanie wymaga wiadomości specjalnych. Tej właśnie problematyce poświęcone jest niniejsze opracowanie. Jego celem jest wszechstronne omówienie problematyki dowodu z opinii biegłego z zakresu ekonomii w sprawach cywilnych i gospodarczych. Monografia jako jedyna w dotychczasowej literaturze poświęcona jest problematyce stosowania wiedzy ekonomicznej w postępowaniach sądowych w aspektach zarówno ogólnych, jak i szczegółowych. Zaletą publikacji jest zebranie w niej stanowisk nie tylko prawników, lecz także ekonomistów, co pozwala na szersze, wieloaspektowe spojrzenie na tę ważną problematykę. Dobór Autorów, których zainteresowania, wiedza i doświadczenie łączą naukę z praktyką prawa oraz ekonomii, wychodzi naprzeciw postulatowi zmiany dotychczasowego podejścia prawników do stosowania elementów ekonomii w postępowaniach sądowych, a zawarte w publikacji wnioski winny stanowić refleksję również w zakresie sposobu kształcenia prawników i metodyk zawodowych.

W monografii omawiane są zarówno kwestie metodologii związanej ze stosowaniem nauk ekonomicznych w procesach sądowych, w tym zagadnienia ogólne dotyczące przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego, jak i kwestie dowodu z opinii biegłego w poszczególnych rodzajach spraw. Opracowanie to łączy elementy wiedzy ekonomicznej i prawnej, wychodząc naprzeciw wielokrotnie podnoszonemu postulatowi postrzegania postępowań sądowych przez pryzmat procesów ekonomicznych.

Monografia jest niezwykle użyteczna dla sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych, komorników, biegłych sądowych, ekonomistów oraz wszystkich, którzy chcą poszerzyć swoją wiedzę związaną ze stosowaniem nauk ekonomicznych w procesach sądowych, a tym samym w sposób sprawny przeprowadzić dowód z opinii biegłego z zakresu ekonomii i finansów w postępowaniach cywilnych i gospodarczych.

*dr hab. Aneta Łazarska, prof. Uczelni Łazarskiego w Warszawie
sędzia Zbigniew Miczek, wykładowca Uniwersytetu Jagiellońskiego*

Elżbieta Mączyńska

EKONOMICZNA ANALIZA PRAWA W KONTEKŚCIE PRZESILENIA CYWILIZACYJNEGO. ZANIEDBANIA I WYZWANIA

1. Wprowadzenie

Przesilenie cywilizacyjne, jakie przynosi ogarniająca obecnie świat czwarta rewolucja przemysłowa (rewolucja 4.0), z jej niebywałym dynamizmem przemian generowanych przez nowe technologie, w tym przez, wciąż trudny do pełnego oszacowania, potencjał sztucznej inteligencji, sprawia, że jednymi z najtrudniejszych wyzwań stają się wyzwania związane z funkcjonowaniem oraz kreowaniem regulacji prawnych i ich dostosowywaniem do nowej społeczno-gospodarczej rzeczywistości. Szczególnie trudne wyzwania dotyczą styku nauk prawnych i ekonomicznych, obszaru ekonomicznej analizy prawa. Narastają bowiem trudności dotyczące identyfikowania, pomiaru oraz oceny czynników kształtujących tę rzeczywistość.

Przedstawione w niniejszym tekście rozważania oparte są na założeniu, że zaniedbania w zakresie rozwoju ekonomicznej analizy prawa zwiększają ryzyko błędnych rozwiązań regulacyjnych. To zaś może negatywnie rzutować na społeczno-gospodarczy rozwój.

Podstawą przedstawionych tu rozważań są literatura przedmiotu oraz wieloletnie badania empiryczne, głównie dotyczące upadłości przed-

siębiorstw¹. Przy tym wnioski badawcze w znacznej mierze oparte są na hermeneutyce. Podejście hermeneutyczno-heurystyczne wynika m.in. z narastającego we współczesnym świecie syndromu Talebowskiiego „czarnego łabędzia”, czyli niepewności co do kształtowania się przyszłości w związku z narastającą dynamiką i głębią przemian². Wiąże się to zarazem z ryzykiem błędów poznawczych.

2. Turbulentna społeczno-gospodarcza rzeczywistość

Dzisiejszą globalną społeczno-gospodarczą, a także geopolityczną rzeczywistość cechują ekstremalnie turbulentne, w tym zastraszające, zdarzenia, przede wszystkim związane z napaścią Rosji na Ukrainę i wciąż trwającą tam od 24.02.2022 r. wojną, w dodatku wywołaną i trwającą w okresie, w którym świat nie uporał się w pełni z pandemią COVID-19. Przy tym na naszych oczach dokonuje się cywilizacyjny przełom, cywilizacyjne przesilenie, czyli stopniowe wypieranie cywilizacji industrialnej przez nową, postindustrialną, wciąż jeszcze niedodefiniowaną i rozmaicie nazywaną (najczęściej cywilizacją opartą na wiedzy czy cywilizacją cyfrową, digitalną itp.). Przesilenie to przynosi tzw. czwarta rewolucja przemysłowa (rewolucja 4.0, gospodarka.4) z symbolizującą ją sztuczną inteligencją (*artificial intelligence* – AI). AI jest nośnikiem przemian społeczno-gospodarczych o niebywałej sile, wynikającej z połączenia potencjału materialno-fizycznego, biologicznego i cyfrowego, bazującego na algorytmach matematycznych³. W dodatku u wrót świata czai się (na razie zarodkowo) jeszcze bardziej zagadkowa, będąca przedmiotem laboratoryjnych badań, piąta rewolucja przemysłowa o niemal całkowicie obec-

¹ Ich wyniki przedstawione zostały m.in. w publikowanym przez Oficynę Wydawniczą SGH serii monografii na ten temat, np.: E. Mączyńska, S. Morawska, *Efektywność procedur upadłościowych. Bankructwa przedsiębiorstw, katharsis i nowa szansa*, Warszawa 2015.

² N.N. Taleb, *Antykruchość. O rzeczach, którym służą wstrząsy*, Warszawa 2013; N.N. Taleb, *Czarny Łabędź. Jak nieprzewidywalne zdarzenia rządzą naszym życiem*, Warszawa 2014.

³ K. Schwab, *Czwarta rewolucja przemysłowa*, Warszawa 2018.

nie niewyobrażalnym potencjale tzw. ogólnej sztucznej inteligencji (*Artificial General Intelligence*, AG), potencjale rządów co-robotów porozumiewających się ze sobą bez pośrednictwa i pomocy człowieka.

W kontekście czwartej rewolucji przemysłowej warto przypomnieć, że pierwszą taką rewolucję, skutkującą przede wszystkim przekształcaniem się cywilizacji agrarnej w przemysłową, a zarazem stopniowym wypieraniem feudalizmu przez kapitalizm, zapoczątkował w XVIII w. symbolizujący ją wynalazek czołenka tkackiego i maszyny parowej. Drugą tego typu rewolucję, której symbolem jest żarówka, zapoczątkował na przełomie XIX i XX w. wynalazek elektryczności. Z kolei trzecią – w połowie XX w. – zainicjował wynalazek komputera.

Każda z wymienionych trzech rewolucji zasadniczo zmieniała świat i to w znacznej mierze w sposób wysoce turbulentny. Jednak obecną, czwartą rewolucję wyróżniają nieporównywalnie większa w stosunku do uprzednich szybkość przemian, większy ich zasięg oraz potencjał wzrostu produktywności. Wynika to przede wszystkim z tego, że w pewnym sensie sztuczna inteligencja nie zna granic, jej oddziaływanie jest totalne. Mobilność nowych technologii umożliwia bowiem pokonywanie barier ich upowszechniania charakterystycznych dla cywilizacji industrialnej.

Stąd też na razie nie wystarcza wyobraźni, aby w pełni ocenić, jakie następstwa społeczno-gospodarcze i inne generować mogą, stanowiące podłoże przesilenia cywilizacyjnego, nowe technologie. Jest to istotne tym bardziej, że jak dowodzą analizy historyczne i publikacje na temat przemian cywilizacyjnych oraz ich ekonomicznych, politycznych, społecznych i kulturowych następstw, z przemianami takimi zawsze łączą się nie tylko dobrodziejstwa, lecz także rozmaite zagrożenia i nieprawidłowości czy nawet patologie⁴.

Dokonujące się przesilenie cywilizacyjne w znacznym stopniu wyjaśnia występujące w świecie turbulencje. Zwraca na to uwagę wielu

⁴ J. Kleer, *Ekonomiczne i społeczne skutki przesilenia cywilizacyjnych*, Warszawa 2021.

badaczy. Między innymi F. Fukuyama w artykule pod symptomatycznym tytułem *Awaria świata* przestrzega, że: „Coraz więcej osób zdaje sobie sprawę, że nowoczesna technologia stworzyła coś w rodzaju potwora. To system komunikacji, który omija niegdyś autorytatywne instytucje, tworzące demokratyczny dyskurs i zapewniające obywatelom wspólną bazę rzetelnej wiedzy, nad którą mogliby się gremialnie zastanawiać”⁵. W podobnej tonie wypowiada się amerykański profesor filozofii M. Pigliucci w artykule, którego tytuł mówi sam za siebie: *Wyjdźcie z Twittera, wyjdźcie z Facebooka, aby żyć!*⁶. Zarówno historia przemian cywilizacyjnych jak i obecnie dokonujący się przełom potwierdzają, że „nie ma nic potężniejszego od idei, której czas nadszedł, i nie ma nic bardziej szkodliwego od osoby, która wciąż żyje starymi ideami”⁷.

Przesilenie cywilizacyjne to swego rodzaju trzęsienie ziemi, burzące stare struktury, wzorce i regulacje, w tym prawne. Wypracowywanie nowych jest trudnym, złożonym procesem wymagającym pokonywania barier wynikających ze zderzania się, nakładania się starych i nowych wzorców cywilizacyjnych. Przesilenie cywilizacyjne bowiem to swego rodzaju kapitalny remont, połączony z burzeniem „ścian nośnych” dotychczasowego systemu, wyraźnie już zmurszałych. Zmienia się niemal wszystko. Dotyczy to struktur instytucjonalnych, reguł globalizacji, funkcjonowania i roli państwa, zmian modeli edukacji, biznesu i pracy, a także modeli funkcjonowania gospodarstw domowych, życia ludzi itp. Tworzy to, zwłaszcza w początkowej fazie przemian, podatny grunt dla chaosu i głębokiego nieładu.

Taki „remont kapitalny” przeważnie obnaża konstrukcyjne wady, przestarzałość i dysfunkcyjność dotychczasowych rozwiązań. Ujawnia też błędy poprzednich „architektów” remontowanego systemu. Przesilenie cywilizacyjne to bowiem sytuacja, w której stare

⁵ F. Fukuyama, *Awaria świata*, „Wszystko co Najważniejsze” z 18.04.2022 r.

⁶ M. Pigliucci, *Wyjdźcie z Twittera, wyjdźcie z Facebooka, aby żyć!*, „Wszystko co Najważniejsze” z 6.08.2022 r., <https://wszystkocojnajwazniejsze.pl/prof-massimo-pigliucci-uzalenie-od-mediow-spolesnosciovych/> (dostęp: 23.09.2023 r.).

⁷ R. Kiyosaki, S.L. Lechter, *Inwestycyjny poradnik bogatego ojca. Czyli w co inwestują bogaci – czego nie robią biedni i średnia klasa!*, Międzylesie 2002, s. 27.

modele społeczno-gospodarcze, zasady, recepty zawodzą, tracą przydatność, zaś nowych brak lub dopiero się kształtują. W związku z tym rośnie ryzyko barier rozwoju wynikające z występowania zjawiska określanego w literaturze przedmiotu jako *lock-in effect* – efekt zamknięcia w dotychczasowych ramach systemowych i przyjmowanych w podejmowaniu decyzji priorytetach, rozwiązaniach i narzędziach⁸.

Wszystko to świadczy o złożoności i turbulentności cywilizacyjnych przemian. Przemianom takim towarzyszą rozmaite napięcia i wiele równocześnie występujących kryzysowych zjawisk, kryzysowa multiplikacja. Poza kryzysem klimatycznym i geopolitycznym można wymienić kryzysy: zadłużenia, nierówności społecznych, demograficzny, porządku globalnego (światowego układu sił), globalizacji, elit globalnych, imigracyjny. Z pewnością nie jest to zamknięta lista jednocześnie występujących obecnie w świecie kryzysów.

A. Tooze, profesor Columbia University, określa obecną sytuację w świecie jako *polycrisis*, podkreślając, że nawet pojedynczy kryzys jest wystarczająco trudny do analiz i szukania dróg wyjścia. Zaś w połączeniu z innymi kryzysami generuje chaos nieskończenie większy, całość bowiem jest jeszcze bardziej niebezpieczna, przytłaczająca niż suma części. Jak stwierdza A. Tooze, kryzysy ostatnich 15 lat są tak dezorientujące, że nie wydaje się już prawdopodobne wskazanie jednej ich przyczyny, a co za tym idzie, jednego rozwiązania. „Podczas gdy w latach 80. wciąż można było wierzyć, że «rynek» skutecznie pokieruje gospodarką, zapewni wzrost, rozwiąże sporne kwestie polityczne i wygra zimną wojnę, kto dzisiaj wysuwałby to samo twierdzenie?»⁹.

Choć w tym sensie świat od dawna doświadcza polikryzysów, to obecnie kryzysowy gąszcz jest tak splełtany, że trudno o identyfikację, w odróżnieniu od sytuacji we wcześniejszych latach, wszystkich tego przyczyn, a tym bardziej rekomendowanie metod terapii. Nic dziwnego,

⁸ J.T. Hryniewicz, *Stosunki pracy w polskich organizacjach*, Warszawa 2012.

⁹ A. Tooze, *Welcome to the world of the polycrisis*, „Financial Times” z 28.10.2022 r., <https://www.ft.com/content/498398e7-11b1-494b-9cd3-6d669dc3de33> (dostęp: 18.07.2023 r.).

Książka przedstawia problematykę dopuszczania i przeprowadzania dowodu z opinii biegłego z zakresu ekonomii w sprawach cywilnych i gospodarczych według następującej metodologii:

- zagadnienia związane ze stosowaniem nauk ekonomicznych w procesach sądowych,
- zagadnienia ogólne związane z przeprowadzeniem dowodu z opinii biegłego,
- zagadnienia dowodu z opinii biegłego na tle poszczególnych rodzajów spraw.

Omówiono w niej również aspekty kompetencji ekonomicznych sędziów, bez których trudno o właściwe powołanie biegłego, określenie przedmiotu opinii oraz jej ocenę. W publikacji wskazano też na te elementy procesu opiniowania, które są istotne w ocenie pełnomocników procesowych, pod kątem kwestionowania opinii, w tym prawidłowego formułowania zarzutów.

Monografia będzie przydatna sędziom, prokuratorom, adwokatom, radcom prawnym, komornikom, biegłym sądowym, ekonomistom oraz wszystkim, którzy chcą poszerzyć swoją wiedzę związaną ze stosowaniem nauk ekonomicznych w procesach sądowych.

Aneta Łazarska – doktor habilitowany nauk prawnych, profesor Uczelni Łazarskiego w Warszawie, kierownik Katedry Prawa i Postępowania Cywilnego tej uczelni; sędzia Sądu Okręgowego w Warszawie; autorka monografii, artykułów i komentarzy z zakresu postępowania cywilnego oraz zagadnień ustrojowych.

Zbigniew Miczek – sędzia Sądu Rejonowego w Tarnowie; wykładowca Uniwersytetu Jagiellońskiego, Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, Okręgowej Izby Radców Prawnych w Krakowie oraz Okręgowej Izby Radców Prawnych i Okręgowej Rady Adwokackiej w Rzeszowie; autor kilkunastu publikacji z zakresu procedury cywilnej, prawa gospodarczego i upadłościowego.

9788383580609 W01P01

ISBN 978-83-8358-060-9

9 788383 580609

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: +48 801 044 545

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

